

МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Пшик Т., студентка гр. Юм-61

Актуальність проблеми міжбюджетних відносин полягає в наявності проблеми формування і розвитку міжбюджетних відносин, які почали розвиватися після набуття Україною суверенітету. Міжбюджетні відносини сьогодні набули надзвичайної актуальності для органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Досягнення фінансової стабілізації в Україні залежить від забезпечення реальної фінансової самостійності, розширення прав органів місцевого самоврядування.

Забезпечення стабільності бюджетної системи України залежить від багатьох чинників, одним із яких є характер міжбюджетних відносин, вдосконалення правового регулювання яких забезпечить їх стабільність та об'єктивність, а також надасть можливість привести їх до Європейських стандартів. Але нині існують проблеми у сфері правового регулювання міжбюджетних відносин, які потребують наукового і законодавчого вирішення.

З метою усунення вказаних проблем необхідно: реформувати механізми міжбюджетних відносин відповідно до вимог часу і напрацьованої практики, відкоригувати формульний підхід надання трансфертів – критерії надання трансфертів повинні бути чітко визначеними; прискорити розробку та прийняття соціальних стандартів надання суспільних благ та соціальних послуг; фінансування видатків соціальної сфери за рахунок трансфертів має на меті знаходження такого розміру міжбюджетних трансфертів, який був би прийнятним для забезпечення економічної самостійності регіонів; ініціювати внесення змін до Бюджетного кодексу із зазначених питань.

Упродовж останніх років процес формування місцевих бюджетів висвітлив низку проблем, які вже набули системного характеру. Серед них такі:

1) недостатність розрахункових обсягів фінансових ресурсів на виконання органами місцевого самоврядування делегованих державою повноважень (щорічне збільшення місцевими радами обсягу видатків на виконання делегованих повноважень (2005, 2006 рік - більш ніж: на 3,3 млрд. грн., 2007 рік - майже на 4 млрд. грн.)). Постійне відволікання власних доходів призвело до вкрай незадовільного стану фінансування житлово-комунального господарства, благоустрою, ремонту комунальних доріг, інших

2) недостатній обсяг доходної частини місцевих бюджетів (в останні роки простежується чітка тенденція до зменшення частки доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у ВВП, з 8,6% у 2001 році до 8,2% у 2007 році). Фактично лише один податок з доходів фізичних осіб є надійним і стабільним джерелом доходів місцевих бюджетів.

3) низький рівень фінансової самостійності та залежність від центру (доходи місцевих бюджетів наполовину складаються із трансфертів з державного бюджету) в бюджеті на 2007 рік - 51,5%, на 2008 рік - 47,3%. Це є відображенням тенденції до концентрації фінансових ресурсів на центральному рівні.

Наслідками законодавчої невизначеності у питаннях розподілу владних повноважень є: низька відповідальність за надання послуг на місцевому рівні; відсутність зацікавленості місцевих органів влади в ефективному та раціональному використанні бюджетних коштів; продовження практики перекладання недофінансованих зобов'язань на місцевий рівень.

Головними причинами, що обмежують можливості місцевої влади і накладають додаткові зобов'язання, є:

- велика питома вага видатків на делеговані повноваження у структурі місцевих бюджетів;

- всебічна регламентація видатків місцевих бюджетів та відсутність повноважень у

- місцевих органів щодо «оптимізації» мережі бюджетних установ;

- зосередження багатьох бюджетних програм, виконання яких має забезпечуватись на місцях, у головних розпорядників коштів державного бюджету, тобто на центральному рівні.

У цих умовах доречними будуть такі напрями зміцнення доходної частини місцевих бюджетів:

- збільшення питомої ваги власних доходів місцевих бюджетів шляхом запровадження податку на нерухоме майно;

- розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо встановлення ставок та переліку видів місцевих податків і зборів, вилучення недієвих та запровадження нових;

- перегляд ставок місцевих податків і зборів застарілий;

- унормування можливості сплати податку з доходів фізичних осіб за принципом місця проживання платника;

- застосування реальних стимулів до нарощування на місцевому рівні загальнодержавних та місцевих доходів.

Таким чином, загальний висновок нашого дослідження такий: проблему міжбюджетних відносин слід розглядати з точки зору окремого фінансового механізму, що має власні принципи, методи, правові нормативні акти, що регулюють його діяльність. Це забезпечить систематизоване бачення внутрішніх проблем бюджетної системи, що виникатимуть при її побудові, і надасть необхідні рекомендації щодо їх вирішення.

Наук. кер. - Янішевська К.Д., асистент кафедри права